

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชน ในด้านการสอน และการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ อันเป็นวัตถุประสงค์หลักในการให้การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 มาตรา 8

ลักษณะของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประเภทวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ ข้อกำหนดที่มหาวิทยาลัยเอกชนยื่นต่อทบวงมหาวิทยาลัยในการขอเปลี่ยนประเภท สถาบันจากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัย กฎหมาย ระเบียบ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รายงาน การศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บทความ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณรวมถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 31 คน ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) แล้วนำผลจากการศึกษาข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ สรุปผล การวิจัย อภิปรายผล และหาข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้พิจารณาแบ่งการศึกษาเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัย เอกชนออกเป็น 4 ด้าน คือ การสอนและการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชา การแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ อันเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดม ศึกษา โดยในส่วนของมหาวิทยาลัยเอกชนมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. เป้าประสงค์ด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเอกชนมีเป้าประสงค์หลักในการสอนและผลิตบัณฑิตบัณฑิตให้เป็นไป ตามแผนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2527-2531) ที่ยื่นต่อทบวงมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์การ เปลี่ยนประเภทจากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัย และพยายามเพิ่มศักยภาพด้านการสอนใน ทุกด้านเพื่อมุ่งหวังผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสามารถสนองความ

ต้องการของสังคมได้อย่างทั่วถึง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ก. การจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเอกชนมีเป้าประสงค์ในการเปิดสอน 3 ด้าน คือ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีสาขาบริหารธุรกิจเป็นจุดเด่นของการจัดการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ มีหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมนุษยศาสตร์หล่อหลอมนักศึกษา เพื่อจบเป็นบัณฑิตที่มีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนด้านวิทยาศาสตร์จะมีสาขาวิชาที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับความต้องการของสังคม เช่น สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาเทคโนโลยี และสาขาวิชาพยาบาล เป็นต้น

ข. ด้านคณาจารย์ เป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการสอนและผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอกชนมีเป้าประสงค์ปฏิบัติให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยและแผนการศึกษาระดับชาติ ทั้งในส่วนของอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษาและอัตราส่วนด้านคุณวุฒิของอาจารย์ กล่าวคือ อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาระยะแรกมีอัตราส่วน 1 ต่อ 30 และจะเป็น 1 ต่อ 20 ภายในปี พ.ศ. 2531 คุณวุฒิของอาจารย์ระดับปริญญาเอก ปริญญาโท และปริญญาตรี จะต้องเป็นอัตราส่วน 2.5 ต่อ 5.5 ต่อ 2.0 ภายในสิ้นปี พ.ศ. 2531 เช่นกัน

ค. บัณฑิตศึกษาและการเปิดสอนสาขาวิชาใหม่ มหาวิทยาลัยเอกชนมีเป้าประสงค์เปิดสอนระดับปริญญาโททางสาขาบริหารธุรกิจเป็นประการแรก นอกจากนี้ยังมีเป้าประสงค์เปิดสอนระดับปริญญาโทอีกหลายสาขาวิชา แต่จะเน้นสาขาวิชาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับสถาบันอื่นหรือไม่ซ้ำกับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยส่วนมากจะมีส่วนสัมพันธ์กับธุรกิจเป็นสำคัญ เช่น ภาษาเพื่อการสื่อสารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ หรือสาขากฎหมายธุรกิจ เป็นต้น

ส่วนการเปิดสอนสาขาวิชาใหม่ในระดับปริญญาตรีนั้น คงมีแนวทางคล้ายกับปริญญาโท คือเปิดสอนสาขาวิชาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับสถาบันอื่นและกำลังเป็นที่ต้องการของสังคม

สำหรับปริญญาเอก โดยส่วนรวมมหาวิทยาลัยเอกชนไม่มีเป้าประสงค์ชัดเจนต่อการจัดการศึกษาระดับนี้ เพราะจะต้องพิจารณาจัดการศึกษาระดับปริญญาโทให้

พื้นฐานมั่นคงเป็นที่ยอมรับของสังคมและวงการธุรกิจทั่วไปเสียก่อน

ง. กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพนักศึกษาและบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 4 แห่ง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพนักศึกษาและบัณฑิตคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ

1) การพัฒนาคณาจารย์: มีการให้ทุนอาจารย์ศึกษาต่อ หรือสนับสนุนคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ อันส่งผลต่อการสอนที่สามารถถ่ายทอดให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2) การจัดสโมสรนักศึกษา ที่ประกอบด้วยชมรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนา นักศึกษาให้รู้จักทำงานร่วมกัน เกิดความสำนึกต่อหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นบัณฑิตที่มีความรู้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

3) บริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยเอกชนมีเป้าประสงค์ในการปรับปรุงห้องสมุดให้สามารถสนองความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษา โดยเพิ่มจำนวนที่นั่งในห้องสมุดจากอัตราส่วน 1 ต่อ 10 ของจำนวนนักศึกษา เป็น 1 ต่อ 5 ภายในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2531) ภายหลังเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัย ส่วนจำนวนหนังสือในห้องสมุดนั้น มีเป้าประสงค์จะเพิ่มจำนวนให้ได้อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 70,000 เล่ม

จ. คุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาและบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาและบัณฑิต โดยถือปรัชญา คุณธรรมคู่ความรู้ ทั้งนี้เพราะการมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยเอกชนสามารถสนองความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลต่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยเอกชนในอนาคต ดังนั้นมหาวิทยาลัยเอกชนจึงมีเป้าประสงค์ในการสร้างคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการจัดกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมประกอบกัน เช่น การอบรมจริยธรรม การควบคุมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาทั่วทุกคน

ฉ. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ คือการทำงานของบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยเอกชน เป้าประสงค์สำคัญเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้การสร้างงานด้วยตนเอง หรือหา

งานเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องรับราชการแต่เพียงอย่างเดียว กิจกรรมในส่วนนี้ได้แก่การจัดให้นักศึกษามีประสบการณ์เกี่ยวกับวงการธุรกิจ จัดฝึกงาน จัดรูปแบบธุรกิจจำลอง และจัดแนะแนวการสร้างงานด้วยตนเอง

2. เป้าประสงค์ด้านการวิจัย

มหาวิทยาลัยเอกชนมีเป้าประสงค์ส่งเสริมการวิจัยประยุกต์และวิจัยสถาบัน ที่สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการบริหารสถาบัน การเรียนการสอน หรือเพื่อพัฒนาชุมชนและงานธุรกิจ เฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาบริหารธุรกิจจะมีเป้าประสงค์ทำวิจัยธุรกิจมากกว่าสาขาวิชาอื่น

การดำเนินงานวิจัยมีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ ศูนย์วิจัย และหน่วยวิจัยสถาบัน เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความสนับสนุนอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย เอกชน เพื่อจัดทำโครงการวิจัย

แต่เนื่องจากการวิจัยยังเป็นงานใหม่สำหรับมหาวิทยาลัยเอกชน ดังนั้นการทำโครงการวิจัยแต่ละปี และจำนวนงานวิจัยที่ทำเสร็จจึงมีน้อยเพียง 2-3 โครงการเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยเอกชนได้พยายามให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และส่งเสริมให้คณาจารย์ทำวิจัยมากขึ้น รวมทั้งได้รับทุนวิจัยจากทบวงมหาวิทยาลัยบางส่วนและมีกฎทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการขอตำแหน่งทางวิชาการ จึงเป็นเหตุผลที่เชื่อได้ว่า การวิจัยของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย เอกชนจะต้องเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

3. เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม

เป็นเป้าประสงค์ที่จัดทำร่วมกันของมหาวิทยาลัย คณาจารย์ และนักศึกษา โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นสัดส่วน คือ ศูนย์บริการและพัฒนาชุมชน ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ศูนย์ธุรกิจวิทยบริการ และศูนย์บริการทางวิชาการ รวมทั้งมีสโมสรนักศึกษาให้บริการใน ส่วนของนักศึกษาด้วย

การให้บริการในส่วนของมหาวิทยาลัยจะเป็นแคว้นให้ใช้อาคารสถานที่ สนับสนุนเครื่องมือ และเงินทุนจัดกิจกรรมบริการทางวิชาการแก่สังคม

คณาจารย์ให้บริการด้วยการเป็นวิทยากร จัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น และร่วมมือกับมหาวิทยาลัย นักศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมบริการทางวิชาการแก่สังคม

ในส่วนของนักศึกษาที่มีเป้าประสงค์จัดกิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท การสอนหนังสือแก่เด็ก และร่วมมือกับสังคมหรือชุมชนเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มีการจัดกิจกรรมน้อยกว่าภารกิจด้านอื่น การสนับสนุนด้านการเงินมีไม่มากนัก ดังนั้นเป้าประสงค์ในอนาคต มหาวิทยาลัยเอกชนจะได้ขยายบทบาทด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม หรือขยายศูนย์วัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วให้สามารถจัดกิจกรรมได้กว้างขวางขึ้น

โครงการในอนาคตจะเป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ การจัดประสานงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ การส่งเสริมประเพณีไทย และการวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เมื่อพิจารณาตามข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่าเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนมีแนวทางตามแผน 5 ปี ในข้อกำหนดที่ยื่นต่อทบวงมหาวิทยาลัย โดยเป้าประสงค์ที่เน้นมากได้แก่การสอนและการผลิตบัณฑิต รองลงมาได้แก่การวิจัยและการบริการทางวิชาการแก่สังคม ส่วนเป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีการเน้นค่อนข้างน้อย เพราะบางมหาวิทยาลัยยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ต้องจัดกิจกรรมแข่งไว้กับภารกิจด้านอื่น หรือหน่วยงานอื่น เช่น สโมสรนักศึกษา หรือ ชมรมนักศึกษา เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เริ่มเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยเมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. 2527 ลักษณะโดยทั่วไปยังมีเค้าของวิทยาลัยเอกชนอยู่มาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการต่าง ๆ จึงต้องมีการขยายตัวให้กว้างขึ้นเพื่อเหมาะสมกับฐานะการเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นสถานการศึกษาระดับสูงสุดของประเทศ ซึ่งในการดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าประสงค์ให้รัดกุมต่อการนำมาปฏิบัติให้สำเร็จผลได้ในอนาคต

สำหรับการกำหนดเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ตามข้อกำหนดที่ยื่นต่อทบวงมหาวิทยาลัยนั้นได้ถือตามภารกิจหลักหรือหน้าที่ของการอุดมศึกษา

ซึ่งเป็นสากล (ตามที่แสดงไว้แล้วในบทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง) ได้แก่ การสอนและผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยมีสาระสำคัญที่สมควรยกมาอภิปรายดังต่อไปนี้

เป้าประสงค์ด้านการสอนและผลิตบัณฑิต ที่เน้นให้นักศึกษาสามารถสร้างงาน ได้ด้วยตนเองนั้น นับเป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัยเอกชน เพราะจะช่วยลดปัญหาการว่าง งานของบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยเอกชนได้มาก ข้อเด่นอีกประการหนึ่งคือความคล่องตัว ในการบริหารงาน ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนสามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกิจกรรม ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและทันกับเหตุการณ์ ถ้าได้มีการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ มา ประกอบด้วย จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารมหาวิทยาลัยยิ่งขึ้นในอนาคต เหมือนดังเช่น แนวคิดและทฤษฎีของ Richman, Farmer และ Edward Gross ที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 (วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง)

ส่วนอุปสรรคหรือข้อเสียเปรียบของมหาวิทยาลัยเอกชน คือตัวอาจารย์ที่มีโอกาส คิดเลือกผู้ที่มีคุณวุฒิมีความสามารถหรือมีประสบการณ์ได้ยาก เพราะค่านิยมของสังคมไทย ยังเห็นว่าเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐดีกว่าเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน นอกจากนี้ยังขาดความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยของรัฐในการพัฒนาคณาจารย์ หรือการปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษาร่วมกัน โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐจะนิยมไปเป็นผู้เชี่ยวชาญ ใหญ่กับต่างประเทศ จะมีส่วนสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยเอกชนก็เพียงเป็นอาจารย์พิเศษให้เท่า นั้น

ปัญหาหรืออุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือการเปิดสอนสาขาวิชาใหม่ ๆ ถึงแม้มหา วิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีเป้าประสงค์ไม่เปิดสาขาวิชาที่ซ้ำซ้อนกับสถาบันอื่นก็ตาม แต่ใน ทางปฏิบัติยังมีการเปิดสอนซ้ำซ้อนกันอยู่บ้าง เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ ซึ่งผลิตบัณฑิตเกิน ความต้องการของสังคม เป็นต้น (ประสิทธิ์ ไชวโรจน์กุล, สัมภาษณ์) และรัฐเองก็ได้เปิด สอนสาขาวิชาซ้ำซ้อนกับมหาวิทยาลัยเอกชนด้วย ทำให้โอกาสพัฒนาของมหาวิทยาลัย เอกชนต้องพบกับอุปสรรคมากยิ่งขึ้น

เป้าประสงค์ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยเอกชนจัดทำนุบำรุงมหาวิทยาลัยของ รัฐ ทั้งนี้เพราะอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนมากยังไม่มีเวลาทำวิจัยหรือมี ประสบการณ์ด้านนั้นน้อย นอกจากนี้ภารกิจการสอนที่มีมากนับเป็นอุปสรรคต่อเวลาสำหรับ

ทำวิจัย จึงสมควรที่มหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องเพิ่มบทบาทและให้การสนับสนุนการทำวิจัยมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยให้กับวงการธุรกิจที่ไม่ต้องใช้ทุนของมหาวิทยาลัยและมีรายได้ให้กับคณาจารย์ผู้ทำวิจัยนั้น สมควรให้การสนับสนุนเพราะอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีความสามารถพร้อมทุกประการ

เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่สังคม แยกพิจารณาได้ 2 ลักษณะคือ บริการทางวิชาการแก่สังคมในลักษณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนจัดให้เปล่า เช่น การให้อาจารย์สอนที่และอุปกรณ์ของมหาวิทยาลัย การส่งอาจารย์ไปเป็นวิทยากรให้กับสถาบันอื่น การอบรมระยะสั้น ๆ และในส่วนของนักศึกษาคือการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท เป็นต้น บริการเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่สนับสนุนซึ่งมหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องออกเองเป็นส่วนมาก ด้านบริการที่เก็บค่าบริการจากผู้รับใช้ เช่น การจัดสัมมนาทางวิชาการ หรือการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น ๆ นั้น เป็นบริการทางวิชาการที่ประหยัดค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัยเอกชนและบางครั้งอาจมีรายได้ด้วย แต่มหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องมีการจัดรูปแบบให้เหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์จูงใจชุมชนได้อย่างดี ซึ่งหากกระทำได้แล้วการให้บริการทางวิชาการจะมีมากขึ้นและขยายวงกว้างมากกว่าที่เป็นอยู่

เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ แม้จะมีโครงการในขนาดหลายโครงการที่เป็นประโยชน์มาก แต่ควรวิเคราะหความสนใจของนักศึกษาหรือสังคมว่าได้รับประโยชน์จากโครงการนั้นหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเอกชนต้องทบทวนนามาตรการที่เหมาะสมในการจูงใจนักศึกษาเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของไทย เพราะนักศึกษาที่นับถือนิกายในอนาคตจะเป็นผู้นำของสังคม ถ้ามีใจรักศิลปวัฒนธรรมของชาติ ย่อมมีโอกาสถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้ดีกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

การเปรียบเทียบเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย จากเป้าประสงค์ทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมานั้น โดยทั่วไปมหาวิทยาลัยเอกชนควรให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ในทางปฏิบัติจะมีความสำคัญลดหลั่นกันไป เหมือนเช่นการวิจัยบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผ่านมา (ประทีปพรรณ โปธิ์กระจ่าง 2521: 65-72) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนก็ให้ความเห็นตรงกันทุกท่านว่า เป้าประสงค์ทั้ง 4 ด้าน มหาวิทยาลัยเอกชนเห็นความสำคัญด้านการสอนและผลิตบัณฑิตมากที่สุด รองลงมาคือการวิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตาม

ลำดับนี้ เหตุผลเพราะความต้องการของสังคมที่มีต่อมหาวิทยาลัยเอกชนอันสำคัญที่สุดคือต้องการได้ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การสอนและผลิตบัณฑิตจึงเป็นเป้าประสงค์หลักของการให้ความรู้เหล่านี้

อย่างไรก็ดี มหาวิทยาลัยเอกชนก็ได้พยายามจัดโครงการสนับสนุนเป้าประสงค์ด้านอื่น ๆ ให้มีกิจกรรมมากขึ้น เพื่อเกิดความสอดคล้องและสัมพันธ์กับการเรียนการสอน แต่จะให้ความสำคัญเท่าเทียมกับการสอนและผลิตบัณฑิตนั้นคงเป็นไปได้ เนื่องจากความแตกต่างของนโยบายทางการศึกษาของแต่ละสถาบันไม่เหมือนกัน รวมทั้งทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเอกชนหรือความพร้อมในการกิจต่าง ๆ อาจไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นมหาวิทยาลัยบางแห่งอาจเน้นการสอนและผลิตบัณฑิต กับด้านการวิจัย บางแห่งอาจเน้นการสอนและผลิตบัณฑิต กับด้านบริการทางวิชาการแก่ชุมชน หรือบางแห่งอาจเน้นการสอนและผลิตบัณฑิต กับด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นต้น ส่วนเป้าประสงค์ในการกิจอื่น ๆ จะให้ความสำคัญน้อยลดหลั่นลงไป

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย เนื่องจากมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นสถาบันส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นย่อมได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ด้วย เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น การกำหนดเป้าประสงค์ด้านต่าง ๆ จึงต้องพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. แผนระดับชาติ อันได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาระยะต่าง ๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยเอกชนต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนเหล่านี้
2. นโยบายของรัฐบาลที่ปรากฏตามระเบียบข้อบังคับ ผ่านทางทบวงมหาวิทยาลัย จะมีส่วนกระทบถึงการปฏิบัติงานตามเป้าประสงค์ด้านต่าง ๆ
3. ตลาดแรงงาน หรือความต้องการของสังคม มีส่วนอย่างมากต่อบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยเอกชน ทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องกำหนดเป้าประสงค์หรือภารกิจให้สอดคล้องกับความต้องการนี้
4. กฎหมายที่ใช้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่กำกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และกฎทบวงฉบับต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเอกชน

5. หุ้ หรือจํานวนเงินที่ใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งต้องใช้เป็นจํานวนมาก จะมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานตามเป้าประสงค์ให้สำเร็จได้ในอนาคต

ปัจจัยทั้งหมดนี้มีส่วนกระทบถึงเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนอย่างมาก เฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านทุน ที่มหาวิทยาลัยเอกชนมีความจำเป็นในการบริหารภารกิจทุกด้าน ได้มีกฎหมายกำหนดให้มหาวิทยาลัยเอกชนต้องจัดสรรทุนเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 มาตรา 54)

1. กองทุนทั่วไป
2. กองทุนทรัพย์สินถาวร
3. กองทุนวิจัยและห้องสมุด
4. กองทุนสงเคราะห์
5. กองทุนอื่นตามที่รัฐมนตรีอนุญาต

ถ้าพิจารณาในด้านความมั่นคงของสถาบันอุดมศึกษาแล้ว กฎหมายได้วางมาตรการไว้อย่างรัดกุม เพื่อให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถบริหารกิจการได้ในระยะยาว แต่ในทางกลับกัน มาตรา 61 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 กำหนดให้สภาสถาบันหรือสภามหาวิทยาลัยจัดสรรรายได้ส่วนที่เหลือแก่ผู้รับใบอนุญาตไม่เกินร้อยละ 15 ของส่วนของทรัพย์สินในกองทุนประเภทต่าง ๆ รวมกันหลังจากหักหนี้สินแล้ว นับเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนประกอบกิจการมหาวิทยาลัยเอกชน และทำให้ไม่อาจพัฒนามหาวิทยาลัยเอกชนได้อย่างรวดเร็ว ผู้ลงทุนประกอบกิจการด้านนี้จึงต้องมีใจรักต่อการศึกษาอย่างจริงจัง มิใช่หวังกำไรเหมือนธุรกิจการค้า

ด้วยปัจจัยด้านทุนมีผลต่อเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในทุกด้าน ดังนั้นแนวโน้มในอนาคตเอกชนแต่เพียงผู้เดียวจะประสบปัญหานี้มาก ทั้งการระดมทุนและการระดมเขี้ยวซึ่งต้องกู้ยืมมาประกอบกิจการ รูปแบบของกิจการมหาวิทยาลัยเอกชนที่จะพัฒนาได้จึงเป็นลักษณะดำเนินการโดยองค์การศาสนา มูลนิธิ หรือการรับความสนับสนุนจากต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นความร่วมมือทางวิชาการและการลงทุนร่วมกันก็ได้ และอาจมีไม่น้อยที่ต้องระดมทุนในลักษณะของหุ้นส่วนบริษัทเหมือนเช่นวิทยาลัยเอกชนที่จัดตั้งใหม่ในปี พ.ศ.

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย และการได้
อภิปรายผลมาแล้วนั้น พบสาระสำคัญหลายประการที่สมควรนำมาเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์
แก่วงการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ดังนี้

1. เป้าประสงค์ด้านการสอนและผลิตบัณฑิต ในส่วนของมหาวิทยาลัยเอกชน
จะต้องมีการพัฒนาคณาจารย์มากขึ้น เพื่อผลต่อคุณภาพของนักศึกษาที่จะจบเป็นบัณฑิตในอนาคต
การเปิดสอนสาขาวิชาใหม่ ๆ จะต้องไม่ให้ซ้ำซ้อนกับสถาบันอื่น และเป็นสาขาที่สังคมมี
ความต้องการ เช่น สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น (กอ สวัสดิ์พาณิชย์ 2527 :
5) ทางด้านภาครัฐบาลจะต้องสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนอย่างจริงจังในลักษณะของ
การส่งเสริมเลี้ยงดูมากกว่าการควบคุม นอกจากนี้ต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจนแน่นอน
เพื่อมหาวิทยาลัยเอกชนจะได้กำหนดเป้าประสงค์ของใต้อย่างมั่นใจ เช่น ไม่เปิดสาขาวิชา
ใหม่ซ้ำซ้อนหรือแข่งขันกับมหาวิทยาลัยเอกชน เป็นต้น

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐควรรักษาความสัมพันธ์และช่วยเหลือพัฒนามหาวิทยาลัย
เอกชนด้วย เช่น การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ การให้คำปรึกษา และพัฒนาบุคลากร เป็น
ต้น

2. เป้าประสงค์ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องสนับสนุนให้คณาจารย์
ทำวิจัยมากขึ้น โดยการให้ทุนวิจัย การลดชั่วโมงสอนระหว่างทำวิจัย การติดต่อหาแหล่ง
ทุนวิจัยจากภายนอกให้กับผู้วิจัย และสนับสนุนให้คณาจารย์รับงานวิจัยธุรกิจจากภายนอกใน
ลักษณะมีรายได้ตอบแทน

ในส่วนของรัฐควรเสริมความรู้ด้านการวิจัยแก่คณาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนให้
มากกว่าเดิม เช่น จัดอบรมสัมมนาการทำวิจัย หรือเพิ่มงบประมาณสนับสนุนโครงการวิจัย
ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนให้มากขึ้น เป็นต้น

3. เป้าประสงค์ด้านบริการทางวิชาการแก่ชุมชน เนื่องจากมหาวิทยาลัย
จะต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก หากจัดบริการทางวิชาการแบบให้เปล่า ฉะนั้นควรจัดบริการ
ในลักษณะเก็บค่าใช้จ่าย เช่น จัดประชุมสัมมนา หรืออบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โดยให้

ผู้เข้าอบรมเสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น จะทำให้สามารถขยายการบริการทางวิชาการแก่สังคมได้มากยิ่งขึ้น

ในส่วนของรัฐควรเพิ่มงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย เอกชนมากขึ้นตามสัดส่วนของสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายประมาณเฉพาะออกค่าอาสาพัฒนาชนบทเพียงประเภทเดียว นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมีส่วนร่วมให้บริการทางวิชาการแก่สังคมกับคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย เอกชนตามโอกาสที่เหมาะสม

4. เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ มหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องหาแนวทางสร้างความสนใจแก่นักศึกษาให้รักษาเอกลักษณ์ไทย และช่วยกันทำนุบำรุงถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติมากขึ้นกว่าเดิม ดำเนินงานวิจัยว่ามีสาเหตุปัจจัยใดที่จะมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนควรจะศึกษาว่าวัฒนธรรมเดิมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สังคมได้รับประโยชน์มากขึ้นหรือจะเกิดความเสียหายมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527: 4-22)

ในภาครัฐบาลควรให้การสนับสนุน เกี่ยวกับงบประมาณด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติแก่มหาวิทยาลัยเอกชน เพราะตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ผ่านมา คือระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) พบว่ามหาวิทยาลัยมิได้จัดสรรงบประมาณด้านนี้ไว้เลย

สำหรับการให้ความสำคัญกับเป้าประสงค์ทั้ง 4 ด้านนั้น แก่มหาวิทยาลัยเอกชน จะให้ความสำคัญกับการสอนและผลิตบัณฑิตมากที่สุด แต่ควรเพิ่มบทบาทด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้น โดยกำหนดสัดส่วนและปริมาณงานให้เหมาะสมกับความพร้อมของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527: 4- 22)

ด้านการลงทุนประกอบกิจการมหาวิทยาลัยเอกชน รัฐควรแก้ไขกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาของมหาวิทยาลัยเอกชนในอนาคต เช่น แก้ไขพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ให้ผู้ประกอบการสามารถมีรายได้มากขึ้นกว่าเดิม ปรับปรุงกฎเกณฑ์การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของมหาวิทยาลัยเอกชนให้ดีขึ้น การยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์การศึกษา เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และควร

จัดตั้งกองทุนสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อให้กู้ยืมเงินพัฒนามหาวิทยาลัย โดยคิดดอกเบี้ยอัตราต่ำ ระยะเวลาใช้คืนยาวพอสมควร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากเป็นยุคเริ่มต้นของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย จึงมีปัญหาและสาระสำคัญ ๆ หรือประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งสามารถนำมาเป็นหัวข้อเพื่อทำการวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาศึกษาและสังคมได้มาก โดยข้อเสนอแนะไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. ศึกษาเกี่ยวกับเป้าประสงค์เจาะลึกรายละเอียดของมหาวิทยาลัยเอกชนแต่ละแห่ง
2. ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริการงานของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งในภาพรวมและการศึกษาเป็นรายกรณี
3. ศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชนตามประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
4. ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย